

Az Alföld Képcsarnoka

CZÉTÉNYI VILMOS

1928-ban született, festőnek indult s első nyilvános kiállításán 1965-ben, mint grafikus mutatkozott be: monotípiákat állított ki a Dürer-teremben.

Ami leginkább föltűnik, a szimbolikus ábrázolásmód, a jelképek gyakori használata, ami úgy látszik, az irodalom után, vagy azzal párhuzamosan, a képzőművészetben is nagy szerephez jut. A jelképnek a művészetben akkor van létjogosultsága, ha az adott körülmények között vele a művész a valóságot mélyebben ragadhatja meg s ezáltal természetesen a néző is. Czétényinél valóban ez a helyzet. Leginkább az embert és az emberiséget érő alapvető élményeket szimbolizálja. A jelkép önmagában sohasem elég, kellő drámaisággal azonban elragadja a nézőt, látomásokat kelt, érzelmi hullámvázt vált ki, állásfoglalásra kényszerít. Az emberi vágynak, a korlátlan érvényesülésnek, a mindent legyőző akaratnak ősidőktől egyik jelképe a repülés, a szárnyas ember (*Ikarusz*), a tört reményeknek, vagy éppen a reménytelenségnek a torzóra nyesett fák, a megütközött ember. Ezekkel a jelképekkel Czétényi is gyakran él, akárcsak a Pegazus, a Harlekin motívummal. Mindezek azonban csak saját magára jellemző rendezés és megjelenítés révén válnak hatásossá s a művész érti a módját a szükséges fokozásnak. *Próléta tej-*

akaratlanul is Noldet idézi, azzal a különbséggel, hogy Czétényi prófétafeje robbanó erőről, mindent szétfeszíteni képes haragról és indulatról beszél. Bizonyítékául annak, hogy a művész változatos lelkiállapotok tükrözésére is képes. Monotípiáin érzékkel vezeti a vonalat, jó ritmusban osztja föl és népesíti be a teret, érzékenyen rakja föl az árnyalásokat s gazdagon aknázza ki a fekete-fehér, a barna és a vörös ellentéteit és fokozatait. Némelyik – főleg falusi témájú képein – nagy egységes felületekkel dolgozik, más képein a háttérrel is megmunkálja, finom texturát hoz létre és festői hatást kelt. Máskor a vonalakkal képzett zárt mértani formákba helyezi az embert, aki ebben a keretben is mindig stílszerűen, érzelmeit meg nem tagadva, jelenik meg a maga örömeivel vagy fájdalmaival. Czétényi stílusa egységesnek látszik, mélyebb vizsgálódás után azonban a változás bizonyos jelei mégis megállapíthatók. Nem törvényszerűen ugyan, de mégis figyelemre méltóan arra, hogy a kiteljesedés felé további lépések következnek. Most mintha válaszúthoz érkezett volna: a világosabb, vagy bonyolultabb kifejezési formák felé vegye-e az irányt, vagy mindkét vonalon tovább haladva, keressen új lehetőségeket. Bármint alakul is fejlődésének következő szakasza, az eddigi eredmények alapján számolni kell vele.

SZÍJ REZSŐ